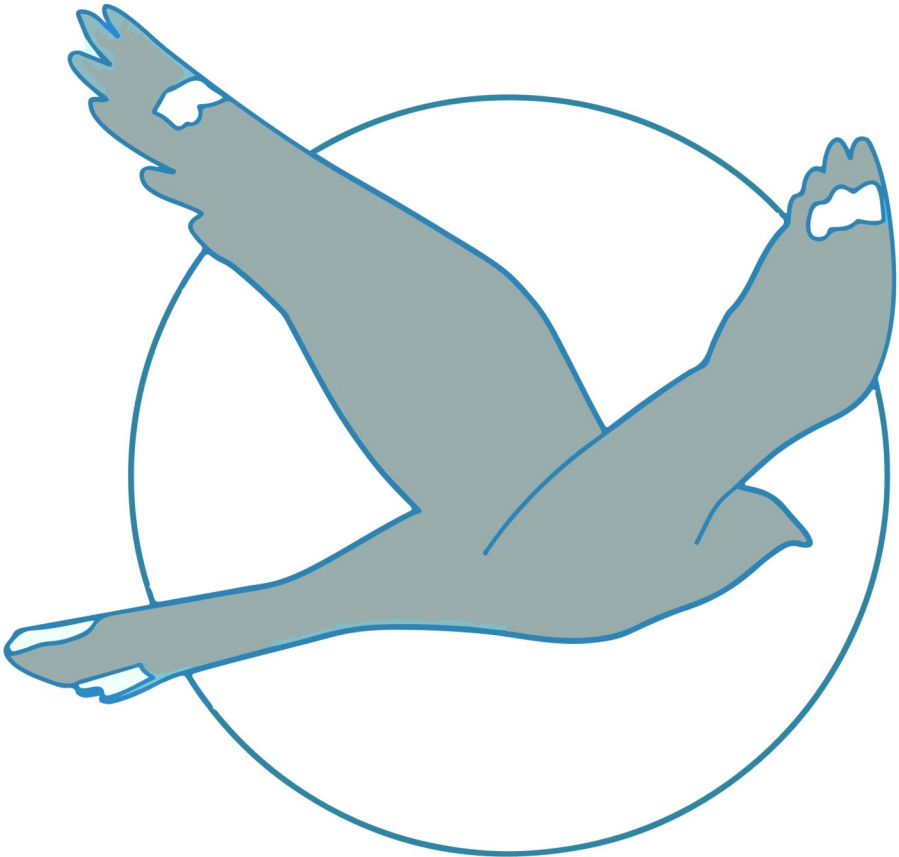
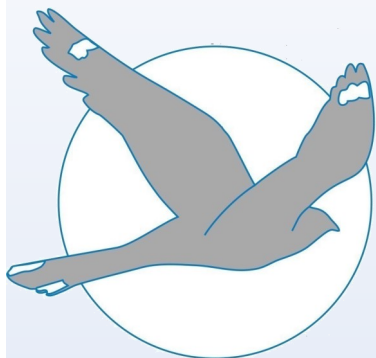

Caprimulgus

Tijdschrift van de
Vogelwerkgroep Midden Overijssel

Caprimulgus

Tijdschrift van de
Vogelwerkgroep Midden Overijssel

De werkgroep, opgericht op 17 januari 2001, is een onafhankelijke werkgroep met enthousiaste, 'vogelgekke', leden en donateurs. De VMO houdt zich vooral bezig met vogelinventarisaties, tellingen en bescherming van vogels en hun leefgebieden. We hebben een eigen trektelpost in het Wierdense Veld. Ook geven wij 4 keer per jaar dit verenigingsblad Caprimulgus uit met voor elk wat wils.

Jaargang 22, nummer 1 januari 2023

Redactie:

Jos van Tongeren
Roel Janssen
Gerrit Dommerholt

e-mail:

info@vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

website:

www.vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

Kopij voor het volgende
nummer inleveren vóór:

15 maart (uitgave in april)
15 jun (uitgave in juli)
15 september (uitgave in oktober)
15 december (uitgave in januari)

Per e-mail naar:

info@vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

Teksten, tabellen en grafieken
gescheiden aanleveren als Word-
of Excel-document

Inhoud

Vogelwerk	3
Gezocht: inspirerende leiders	4
14 januari 2023: 30e midwintertelling	
Regge	5
Terug naar het oude normaal?!	7
Vogelskijken.nl— daar kijk je van op	10
2023: Jaar van de Scholekster	11
Partnerovereenkomst Natuur en Milieu	
Overijssel en VMO	12
Landelijke IJsvogeldag: 11 februari	
2023	13
Zeldzame broedvogels in 2022	14
Landelijke Dag als vanouds	17
Vogels van Nederland en België	18
Blauwe kiekendief slaapplaatstellingen	
Wierdense Veld en Haarlerberg	19
Uit de media	20
Uit het veld	21
Mystery Bird	23

Vacatures Bestuur: Wie helpt ons??!

Voor wie het gemist heeft.... Vanwege het vertrek van Jan en de reeds verstreken bestuurstermijnen van Roel en Gerrit hebben we drie vacatures voor bestuursleden! *Dus ben jij of ken jij een toegewijde penningmeester, een allround algemeen bestuurslid of een bevoegen voorzitter die de komende 3 jaren ons wil helpen? Laat het weten!*

Contributie 2023

Het Bestuur vraagt aan alle leden en donateurs om de contributie c.q. de donatie over 2023 te voldoen. Handig is om hiervoor een automatische incasso aan te maken, dan heb je er geen omkijken meer naar en het kost de penningmeester minder tijd. Dankzij de gezonde financiële positie van de VMO bedraagt ook in 2023 de contributie € 20,—. Het minimale donatiebedrag bedraagt eveneens € 20,—.

Tuinvogelstelling 2023

Van 27 t/m 29 januari 2023 wordt de jaarlijkse Tuinvogeltelling gehouden.

Hoewel de telling natuurlijk een momentopname is, zijn er na jarenlang tellen en honderdduizenden tellingen trends zichtbaar. En bovendien krijgt het veel mensen aan het tellen en aan het vogels kijken. Win-win als je het aan Vogelbescherming vraagt!

Net als vorige keer is er voor vogelwerkgroepen weer de mogelijkheid om naderhand de telresultaten per postcodegebied van het werkgebied te krijgen.

Zie [hier](#) voor meer informatie over dit evenement, en [hier](#) voor enkele resultaten door de jaren heen.

Provinciale Statenverkiezing 2023

Op 15 maart mogen we stemmen voor de Provinciale Staten en de waterschappen. Deze organisaties spelen een belangrijke rol bij het herstel van de natuur, en daarvoor ook voor het herstel van vogelpopulaties. Vogelbescherming heeft alvast contact opgenomen met de partijen; we sporen ze aan om in hun verkiezingsprogramma's prioriteit te geven aan natuur.

Wil je weten welke adviezen we naar jouw provincie of waterschap hebben gestuurd om de natuur en vogels te beschermen?

Hier kun je onze brieven per provincie nalezen: [De verkiezingen in 2023 gaan ook over vogels | Vogelbescherming](#).

OP NAAR 2023!

Gezocht: inspirerende leiders!

Mede namens Erik, Roel en Ronny wens ik jou en jouw dierbaren een gelukkig en gezond nieuw jaar toe. Er ligt een heel jaar voor ons waarin we weer van alles kunnen doen om de leefomgeving van wilde vogels rondom onze huizen, in onze buurten en dorpen, in boerenland en ook in natuurgebieden te verbeteren. Al jouw hulp, in welke vorm dan ook, is daarbij van harte welkom en hard nodig, want het schiet nog niet echt op met het nemen van concrete maatregelen om het biodiversiteitsverlies te stoppen en om te keren.

Ik had eind november even de hoop om aan het begin van dit nieuwe jaar met positief nieuws te komen over de resultaten van de 15e United Nations Convention on Biodiversity in Canada. Er was opluchting dat regeringen van over de hele wereld in ieder geval een akkoord hebben gesloten. Deze overeenkomst is vooral een laatste wanhopige poging om de natuurgrijs die inmiddels een miljoen soorten met uitsterven bedreigt en die de natuurlijke systemen verstoort die het leven op aarde mogelijk maken, een halt toe te roepen. Gedurende twee weken met stevige onderhandelingen zijn veel oncomfortabele compromissen gesloten, die in het akkoord weerpiegeld worden. Desondanks erkennen de partijen dat het verlies aan biodiversiteit voor 2030 niet alleen moet worden gestopt, maar ook moet worden omgekeerd. Er rest ons nog slechts zeven jaar de doelen te bereiken.....Sommige uitkomsten haalden de krantenkoppen, zoals het doel om tot 2030 minstens 30 procent van de planeet te beschermen.

We zijn slecht in het oplossen van crisissen, ook nu worden eerst lappen (juridische) teksten geproduceerd vol vaagheden en onduidelijkheden. De heldere doelstelling die ook deze crisis vereist, is ver te zoeken. Het akkoord vormt dan ook nauwelijks de inspirerende oproep tot actie die nodig is om de biodiversiteitscrisis te bestrijden.

Gelukkig hebben wij met Minister voor Natuur en Stikstof Christianne van der Wal iemand die wel moreel leiderschap toont en het oplossen van de stikstofcrisis voortvarend aanpakt. Mijn nieuwjaarswens is dat er gauw veel meer inspirerende en krachtige leiders ontstaan die samen de vele crisissen gaan oplossen.

Gerrit Dommerholt
Voorzitter VMO

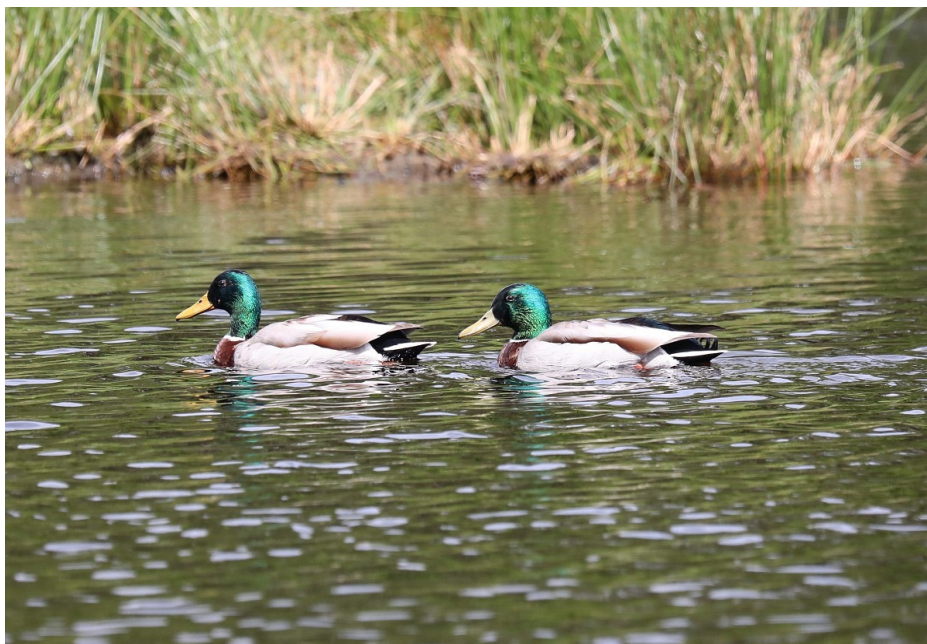
1 4 januari 2023: 30e midwintertelling Regge

We hebben een 30-jarig jubileum te vieren op 14 januari, want al sinds 1994 wordt de Reggemidwintertelling gehouden. Destijds werd op initiatief van Machiel oude Veldhuis samen met mannen van het eerste uur als Ben Hulsebos, Aldert Schenk, Kees Rosenbrand, Jan Stufken, Herman Stobbe en Dick Roggeveen gestart met deze telling. Sinds 2011 heeft de VMO de organisatie en voor een groot deel de bemensing van de telling overgenomen.

De Regge is hiervoor verdeeld in de volgende trajecten:

1. Goor-Rijssen (12,1 km)
2. Rijssen-Nijverdal (7 km)
3. Nijverdal-Hancate (12,8 km)
4. Hancate-Ommen (13,7 km)

De laatste jaren valt deze samen met de watervogeltelling van Sovon. Elk jaar staat de wilde eend op 1 in onze Reggetelling; met als topjaar 2009 toen er 1802 werden geteld.

wilde eend mannen — foto: Saxigraga - Henk Baptist

Meetnet Watervogels

Met het Meetnet Watervogels verzamelt Sovon gegevens over de aantallen en verspreiding van watervogels buiten de broedtijd. Ook worden internationale populatieschattingen gebaseerd op deze tellingen, waar bijna 2000 vrijwilligers en enkele professionals aan bijdragen.

Het Meetnet Watervogels bestaat uit verschillende onderdelen:

- ◇ Maandelijks tellingen van álle watervogels of alleen ganzen en zwanen (september - april);
- ◇ Midwintertelling in januari (in 2023 dus op 14 januari);
- ◇ Tellingen op hoogwatervluchtplaatsen in de Zoute Delta en Waddenzee.

wilde eend vrouw — foto: Saxifraga - Bart Vastenhouw

Toepassing

Watervogeltellingen worden voor allerlei doeleinden gebruikt, waaronder:

- ◇ aantalstrends op landelijk niveau, per Natura 2000-gebied en per watersysteem;
- ◇ internationale populatieschattingen en trends;
- ◇ verspreiding van watervogels in relatie tot Aviaire Influenza (vogelgriep);
- ◇ gegevens voor de bescherming van de Noordoost-Atlantische Oceaan;
- ◇ evaluatie van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb).

Gerrit

Terug naar het oude normaal?!

Dat de mens graag vervalt in oude patronen behoeft geen betoog. De Coronamaatregelen waren nauwelijks ingetrokken of we stapten weer massaal in auto en vliegtuig. Ook het tijdens de vorige jaargangen ingestelde, doch nauwelijks nageleefde en gehandhaafde vuurwerkverbod heeft geen vervolg gekregen in een permanent verbod. En dat is te merken: al weken wordt (zwaar) vuurwerk afgestoken en de vangsten van illegaal vuurwerk beloopt in de honderden tonnen. Dat belooft weinig goeds voor de komende jaarwisseling en bij het verschijnen van deze Caprimulgus is weer duidelijk hoeveel schade er is aangericht en hoeveel slachtoffers er zijn gevallen. Helaas wordt er niet of nauwelijks stilgestaan bij de gigantische negatieve impact van vuurwerk op huisdieren, wilde dieren en op vogels. Die impact is op vogels zo mogelijk nog veel groter dan tot nu toe werd aangenomen. In Nature Today van 26 november 2022 stond hierover een lezenswaardig artikel wat hieronder integraal is overgenomen. Hopelijk helpen dit soort artikelen om vanaf de volgende jaarwisseling een permanent verbod in te stellen en hier streng op te handhaven.

[Bron: Nature Today – 26 november 2022](#)

Vuurwerk zorgt voor langdurige verstoring van wilde vogels

Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW)

26-NOV-2022 - Dat vogels rond Oud & Nieuw massaal opvliegen, was al bekend. Maar uit nieuw onderzoek blijkt nu dat wilde ganzen door vuurwerk niet 'even opvliegen en weer neerstrijken'. De gedragsveranderingen houden langer aan, zegt Bart Nolet van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW). Samen met het Duitse Max Planck Instituut voor Diergedrag leidde hij het onderzoek dat net is gepubliceerd.

Iedereen met een huisdier weet wel dat de combinatie van luide knallen, felle lichtflitsen en rook angst en desoriëntatie kan veroorzaken bij dieren. De afgelopen jaren volgde een Europees team onderzoekers honderden gezenderde vogels in de drie weken rond nieuwjaar. Dat levert nu het eerste gedetailleerde inzicht op in de reactie van individuele wilde vogels op vuurwerk.

Wegvliegen en aansterken

"Bij de meeste dieren die we gevolgd hebben zien we een sterke reactie," zegt diercoloog Bart Nolet. "We tonen aan dat een groot deel van de vogels tijdens het vuurwerk wegvliegt van hun slaappleats, op andere slaappleatsen verder van menselijke bewoning terechtkomt en langer voedsel zoekt in de dagen erna – vermoedelijk om weer aan te sterken."

De verstoorde vogels rustten twee uur minder dan op nachten zonder vuurwerk. Daarnaast vlogen ze 40 tot 150 meter hoger en ook een stuk verder dan de nachten ervoor: gemiddeld rond de 10 kilometer maar oplopend tot wel 500 kilometer non-stop. Dat laatste doen ze normaal gesproken alleen tijdens de trek. Het ongebruikelijke gedrag stopte niet tegelijk met de nieuwjaarsvieringen. Tijdens alle bestudeerde dagen na Nieuwjaar wisselden ze vaker van slaappleats en besteedden de ganzen meer tijd aan eten.

Verstoring van ganzen — foto: Pixabay - Rihaj

Niet uit de lucht vallen

Deze conclusies komen niet helemaal uit de lucht vallen. Eerder onderzoek in Nederland met radar liet al grootschalige verstoring zien met duizenden opvliegende vogels bij de start van het vuurwerk om middernacht. En ook een kleine studie met een paar gezenderde ganzen rond een vuurwerkshow in Ierland liet zien dat de vogels even van hun slaappleats opvlogen. Maar nu wijst dit nieuwe onderzoek uit dat het verstorende effect langer aanhoudt dan het vuurwerk zelf.

“We hebben de reactie gemeten van bijna 350 gezenderde vogels verdeeld over vier soorten ganzen en acht opeenvolgende jaren,” legt Nolet uit. “Gemiddeld leverde dat per vogel zo’n twee jaar aan gegevens op en dus in totaal zo’n 700 tracks van hun verplaatsingen voor én na de jaarwisseling.” Dit onderzoek vond plaats in Duitsland, Denemarken en Nederland. In West-Europese landen is de verstoring vermoedelijk groot, doordat mensen zelf op allerlei plekken vuurwerk af mogen steken in plaats van dat er een klein aantal vuurwerkshows zijn op centrale plekken.

Energieverlies

De vier onderzochte vogelsoorten zijn allemaal trekvogels die broeden in het Hoge Noorden en overwinteren in de drie West-Europese landen. Het gaat om kolgans, brandgans, rietgans en kleine rietgans. Hun winterrust veranderde echter abrupt zodra het afsteken van het vuurwerk begon.

Onder normale omstandigheden keren ganzen een aantal nachten achter elkaar terug naar hetzelfde water om te rusten. In de nieuwjaarsnacht vlogen de vogels weg naar plekken verder van mensen en met een lagere concentratie fijnstof in de

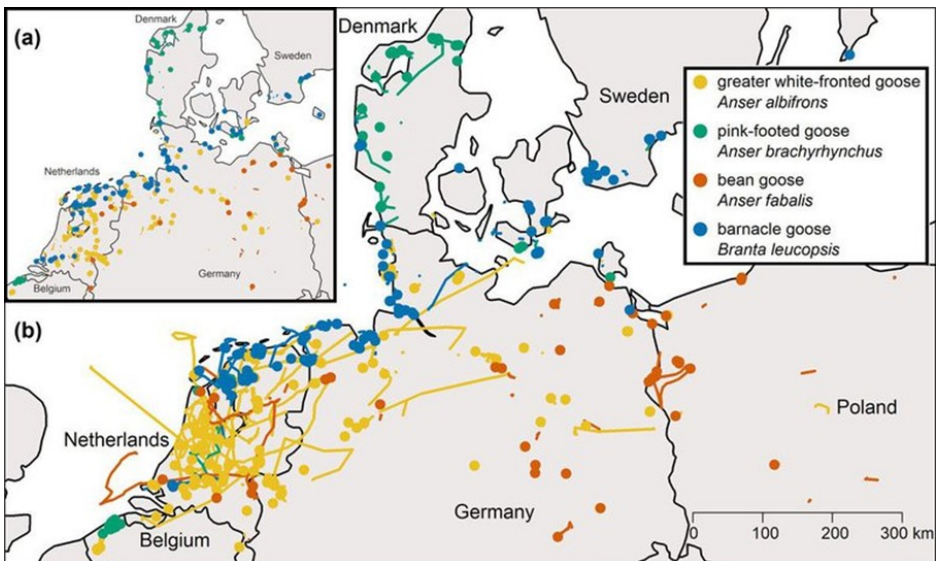
lucht. Dit geeft nog eens extra weer dat ze zeer waarschijnlijk aan de effecten van het vuurwerk proberen te ontsnappen.

Enmaal ontsnapt, zochten ze 10 procent langer naar eten en bewogen ze minder in de onderzochte anderhalve week na Nieuwjaar. "De dieren compenseren dan waarschijnlijk voor de extra energie die de nieuwjaarsvlucht hen heeft gekost," denkt Nolet. "In de donkere dagen rond de jaarwisseling hebben ganzen de meeste moeite om aan voldoende voedsel te komen. Ze eten namelijk vooral overdag. De verstoring komt voor de vogels dus op een ongelukkig moment, vooral als dit samenvalt met een koude periode met veel sneeuw."

Geen vuurwerk meer bij rustgebied

In het laatste jaar van het onderzoek (van 2020 op 2021) leidde de coronapandemie tot een wijdverspreid vuurwerkverbod. Corona gaf het team een unieke kans om de resultaten te vergelijken. Maar zelfs toen bleken er vuurwerkeffecten aantoonbaar: bij twee van de vier ganzensoorten was er nog steeds meer activiteit onder de vogels door langer plus hoger vliegen.

"Dit laat zien dat zelfs kleinere hoeveelheden vuurwerk het gedrag van ganzen beïnvloeden," stelt Nolet. "Om een veilige plek te bieden aan vogels zou vuurwerk niet meer in de omgeving van beschermde vogelgebieden en andere belangrijke vogelrustplaatsen mogen worden afgestoken."

De rustplaatsen (punten) en nachtvluchten (lijnen) van gezenderde ganzen tijdens a) de nacht van 22 op 23 december en b) tijdens Nieuwjaar (Bron: Conservation Letters)

Meer informatie

◇ Artikel [Wild goose chase: geese flee high and far, and with aftereffects from New Year's fireworks](#) in Conservation Letters.

◇ Natuurbericht [Vuurwerk feestelijk? Niet voor vogels!](#)

Tekst: [NIOO-KNAW](#)

Onlangs is www.vogelskijken.nl live gegaan; een kennis- en inspiratieplatform voor iedereen die graag naar vogels kijkt.

Vogelskijken

P E R S B E R I C H T |
25 november 2022

Elke dag lees je een nieuw artikel over vogels en vogels kijken. Verspreid over meer dan 15 rubrieken vind je artikelen over vogelherkenning, vogelgebieden, interviews, nieuws, vogelzang, vogelgebieden, gear, challenges, zeldzame vogels, recensies, vogelonderzoek, excursies en vogelfotografie.

Elke vrijdag publiceren we de 'wekelijkse vogelradar' met alle informatie die je nodig hebt om jouw weekend tot een geslaagd vogelweekend te maken. Zo zetten we actuele zeldzaamheden, unieke kansen en een voorspelling op het gebied van te verwachten vogels voor je op een rij.

Je kunt je abonneren op een tweewekelijkse nieuwsbrief waarin de recente artikelen op een rij staan, zodat je helemaal niets hoeft te missen.

Bevlogen

Meer dan 30 bevlogen vogelaars vormen het kloppende hart van Vogelskijken.nl. Zij schrijven en werken mee vanuit een persoonlijke passie voor vogels en putten uit een rijke ervaring. Het doel dat ieder van hen voor ogen heeft is zoveel mogelijk mensen enthousiast maken over vogels kijken en de meer ervaren vogelaars voorzien van kennis en inspiratie om nog meer plezier te beleven aan het buiten zijn en genieten van vogels.

De redactie bestaat uit Debby Doodeman, Dick de Vos, Bouke ten Cate, Thijs Glastra en Olaf Klaassen (eindredacteur).

Sovon en het Nederlands Soortenregister (onderdeel van Naturalis) zijn partners van vogelskijken.nl

Initiatiefnemer

Vogelskijken is een initiatief van PiXFACTORY. De missie van PiXFACTORY is bijdragen aan het vergroten van het draagvlak voor natuur en de ontwikkeling en bescherming hiervan. Ze doet dit door tal van online communities en uitgaven.

Drijvende kracht achter PiXFACTORY is Daan Schoonhoven: "Al meer dan 20 jaar staat mijn leven in het teken van vogels: vogels kijken én fotograferen.

Door middel van allerlei initiatieven wil ik zoveel mogelijk mensen 'besmetten met het vogel(kijk)virus. Met vogelskijken.nl is daar een nieuw hoofdstuk aan toegevoegd."

2023: Jaar van de Scholekster

Het gaat niet goed met de scholekster in Nederland. Daarmee is deze soort hetzelfde lot beschoren als bijvoorbeeld de grutto en de kievit.

Vergeleken met deze andere weidevogels heeft de scholekster nog meer problemen, en maakt daarom zeker kans op de titel nationale pechvogel.

In 2023 wordt de scholekster daarom voor de tweede keer vogel van het jaar, zoals jullie waarschijnlijk al weten.

En dat is voor het eerst sinds in de ruim twintig jaar dat Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland jaarlijks een vogelsoort in de schijnwerpers zetten.

Vijftien jaar na het vorige Jaar van de Scholekster zijn de problemen voor de soort namelijk onverminderd groot. De resultaten van het onderzoek in het komende Jaar van de Scholekster moeten daarom nadrukkelijk bijdragen aan een betere bescherming van de soort.

Begin volgend jaar volgt meer informatie over wat we precies gaan doen en hoe jullie mee kunnen doen.

Maar zie hier alvast voor een eerste indruk: [2023 wordt het Jaar van de Scholekster | Vogelbescherming](#).

scholeksterpaar — foto: Roel Janssen

Partnerovereenkomst Natuur en Milieu Overijssel en VMO

Eind november 2022 hebben de VMO en Natuur en Milieu Overijssel een partnerovereenkomst getekend waarin we de intentie uitspreken om met elkaar aan een duurzamer, groener en gezonder Overijssel te werken.

Hierbij biedt Natuur en Milieu Overijssel:

- ◇ Een netwerk van en uitwisseling met andere partners;
- ◇ Mogelijkheid tot verspreiding van Vogelwerkgroep Midden Overijssels activiteiten via haar media;
- ◇ Inhoudelijke en organisatorische ondersteuning;
- ◇ Financiële ondersteuning via het Fonds Lokaal Actief;
- ◇ Bijeenkomsten en webinars;
- ◇ (Bestuurlijke) vertegenwoordiging in provinciale (advies) commissies.

Hierbij biedt Vogelwerkgroep Midden Overijssel:

- ◇ Medewerking aan een gezamenlijke kansenverkenning om het concept "Basiskwaliteit voor Natuur" tot werking te laten komen in agrarisch en stedelijk gebied in Overijssel;
- ◇ Mogelijkheid tot gebruik van lokaal en landelijk netwerk van vogelaars en vogelorganisaties als Sovon, NOU en Vogelbescherming;
- ◇ Specifieke kennis over vogels en hun leefgebieden in Midden-Overijssel;
- ◇ Specifieke kennis over het concept Basiskwaliteit voor Natuur.

Een eerste overleg om dit handen en voeten te geven wordt in het eerste kwartaal gevoerd.

Gerrit

scholekster — tekening Ronald Messemaker

L andelijke IJsvogeldag: 11 februari 2023

De vierde editie van de 'Landelijke IJsvogeldag' komt eraan. Na eerder succes in Hilversum, Velp en Denekamp zal de Landelijke IJsvogeldag in 2023 plaatsvinden in Tilburg, Noord-Brabant. Op deze dag komen ijsvogelonderzoekers, ijsvogeltellers en andere belangstellenden bijeen om kennis en informatie met elkaar te delen. Het programma van de dag zit vol met interessante lezingen en verhalen van liefhebbers, deskundigen en experts. De daadwerkelijke programmering zal op een later moment volgen.

ijsvogel man — foto: Roel Janssen

In 2023 is Noord-Brabant de uitgekozen provincie. In het Brabantse Tilburg bevindt zich het Natuurmuseum Brabant, de locatie voor de Landelijke IJsvogeldag. [Klik hier voor meer informatie en aanmelden.](#)

Voor vragen neem gerust contact op met [organisator Jelle Harder](#).

Deze editie van de Landelijke IJsvogeldag wordt ondersteund door Brabants Landschap, Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Zeldzame broedvogels in 2022

Bron: Sovon Vogelonderzoek Nederland 30 december 2022.

Het jaar 2022 leverde veel bijzondere broedgevallen van vogels op, waaronder bijzondere roofvogels, meeuwen en uilen, maar ook voor het eerst een Italiaanse mus. Hieronder een eerste overzicht uit het Meetnet Broedvogels van Sovon, aangevuld met informatie van werkgroepen, waarneming.nl en dutchbirding.nl.

Nog niet alle informatie is geverifieerd. Het volledige overzicht verschijnt in het jaarrapport van Sovon dat aan alle broedvogeltellers wordt toegezonden en tegen die tijd te lezen zal zijn op de website van Sovon.

Roofvogels

In de Biesbosch broedden drie visarendparen, op de Noord-Veluwe één paar. Opgeteld brachten ze tien jongen groot. In de Sliedrechtse Biesbosch was het gehele seizoen nog een mannetje met nest aanwezig, maar hij bleef ongepaard.

visarend — foto: Roel Janssen

Na een reeks van vier jaren met broedpogingen ontbrak de steppekiekendief in 2021 geheel. In 2022 was er een bijzonder geval in Thesinge (Groningen) waar een mannetje steppekiekendief hielp bij het aanslepen van prooien voor de vier jongen van een paartje bruine kiekendieven in een tarweveld. De vier jongen werden echter door mensen uit het nest gehaald.

Met 30 bezette nesten deed de rode wouw een stapje terug – in 2021 waren het er 32 – maar het blijft een prachtig aantal voor deze soort die pas sinds 2010 jaarlijks in ons land broedt. De paren zaten in Limburg (10), Overijssel (8), Gelderland (6), Drenthe (5) en Friesland (1).

Een kleine opsteker voor de zwarte wouw. Naast paartjes die tot broeden kwamen op bekende plekken in Oost-Brabant en Zuid-Limburg, waren er nog twee bezette nesten in Zuid-Limburg. Ook bouwde een paartje in Gelderland aan een nest, maar daarop werden geen eieren gelegd. Deze wouw is sinds 2009 een jaarlijkse broedvogel met één tot drie paren (in 2014 waren het er vier).

Er werden maar liefst 30 zeearendenparen met een nest vastgesteld, waarvan er 22 met zekerheid tot broeden kwamen. Deze paren kregen in totaal 30 jongen waarvan er 22 vliegvlug werden.

Meeuwen

Op Trintelzand in Noord-Holland zaten twee paar dwergmeeuwen met een nest met twee eieren en ook een alarmerend paar, en op de Kreupel in het IJsselmeer zat ook een alarmerend dwergmeeuwenpaar.

De Pontische meeuw, waarvan in 2012 het eerste nest van een mengpaar werd gevonden, doet het in het IJsselmeergebied heel goed. Op de Kreupel werden 55 nesten geteld en op een strekdam bij Lelystad 46, inclusief paren met een hybride vogel of zilvermeeuw als partner. Pontische meeuwen broedden ook op Natuur-eiland IJburg (Noord-Holland, drie paar), nabij Rijswijk (Gelderland), op eiland Bliek in het Haringvliet (Zuid-Holland) en op de Speelmansplaten in het Zoommeer (Zeeland) en mogelijk ook in de Fluessen (Friesland) en Weerribben (Overijssel, beide op basis van alarmerende vogels).

Uilen

Na de (Italiaanse) dwergooruil die in mei-juni 2021 in een woonwijk in Delft zat, dook de soort in mei 2022 op drie plekken op met territoria in Lelystad van 17 tot 28 mei en in Nunspeet van 23 mei tot 14 juni. Een vogel in Noord-Sleen (Drenthe) bleef er slechts drie dagen, van 27 tot 29 mei.

De populatie oehoes groeide naar minimaal 67 territoria; in 2021 waren dat er 54, in 2016 stakte de teller nog bij 17. Er werden 43 nesten gevonden, waarvan er zeven mislukten. De territoria lagen in Limburg (25), Gelderland (14), Noord-Brabant (12), Overijssel (9), Drenthe (6) en Friesland (1).

In de tweede helft van maart werd op de Veluwe minimaal één dwerguil gehoord.

In Drenthe waren minstens twee vogels aanwezig. Eén vogel riep in een tuin waar deze later, op 2 februari, als raamslachtoffer werd opgeraapt. Elders in de provincie riep vanaf 15 februari tot in maart een mannetje. Het is opvallend dat er drie vogels in één jaar zijn gemeld, maar niet geheel onverwacht gezien de positieve aantalsontwikkelingen in Duitsland.

Overige soorten

De vestiging van drie paar koereigers in De Wieden in 2021, waarbij zeker twee jongen vliegvlug werden, betekende het eerste geslaagde broedgeval ooit ons land. In 2022 werden in De Wieden drie nesten gevonden in de enorme kolonie van reigers, aalscholvers en lepelaars en werden minimaal acht koereigers vliegvlug. In Zeeuws-Vlaanderen broedden drie paren tussen blauwe reigers. Er werden nestjongen gezien, maar deze werden niet vliegvlug.

Er werden, net als in 2021, 46 kraanvogelparen geteld waarvan 42 paren een nest bouwden en eieren legden. In totaal werden minstens 42 kuikens geboren waarvan er 26 uitvlogen.

Na een halvering van het aantal ijsvogels door de kou in februari 2021 volgde in 2022 een herstel, zoals blijkt uit tellingen in bijvoorbeeld Gooi en Vechtstreek (36 respectievelijk 50 tot 55), Twente (25 tot 30 respectievelijk 40 tot 50) en de Gelderse Poort (6 respectievelijk 9).

In een gebied in Limburg kwamen drie paren bijeneters tot broeden waarmee het voor huidige begrippen een wat mager jaar was: in 2015 tot 2021 waren er vier tot twaalf nesten. Een mannetje en een vrouwtje werden gevangen en van een geolocator voorzien.

In 2021 werd in Noord-Limburg het derde zekere broedgeval deze eeuw van hopen vastgesteld, na De Hamert in 2012 en Amsterdamse Waterleidingduinen in 2020. Dit jaar kwamen er twee broedgevallen bij. In het Leenderbos (Noord-Brabant) broedde een paar in een oud nest van groene spechten en vlogen minimaal twee jongen uit. Elders in Noord-Brabant werd een niet-vliegvlug jong opgeraapt op een plek waar eerder in het seizoen een roepende hop aanwezig was en een adulte vogel tegen een raam vloog. Territoria werden verder vastgesteld in Twente, Noord-Limburg en op een derde plek in Brabant.

Een vogel met uiterlijke kenmerken van een mannetje Italiaanse mus bracht met een huismus jongen groot in Garderen (Gelderland). De vogel werd op 11 mei geïngedrukt waarbij bloed en veren werden verzameld om met genetische analyses inzicht te krijgen in de ware identiteit van de vogel: huismus, Spaanse mus, Italiaanse mus of hybride daartussen.

Een mannetje noordse kwikstaart of een hybride noordse x gele kwikstaart zong en baltste van 26 mei tot en met 11 juni in een tarweperceel bij Termunten (Groningen). De vogel, waarschijnlijk een tweede kalenderjaar, zat achter andere kwikstaarten aan maar bleef ongepaard.

Roel

hop — foto: Roel Janssen

Landelijke Dag als vanouds

Bron: Sovon Vogelonderzoek Nederland 30 december 2022.

Op zaterdag 26 november beleefden we weer eens een normale Landelijke Dag van Sovon en Vogelbescherming na twee coronajaren. En wat hebben we met zijn allen genoten.

[Geniet nog even na](#) en/of kijk een van de [lezingen](#) terug.

Deze zomer heeft Vogelinformatiecentrum Uitgeverij, in samenwerking met Sunbird.tv, een nieuwe gratis VogelApp voor vogelaars gelanceerd: 'Vogels van Nederland en België'.

Rijkelijk geïllustreerd met meer dan 1.000 foto's van ca 320 in Nederland en België waargenomen vogelsoorten is deze VogelApp ideaal voor elke vogelaar, voor dagelijks gebruik in het veld. De VogelApp zal in de toekomst verder worden uitgebreid met veel meer in Nederland en België waargenomen soorten.

Deze VogelApp is gratis te downloaden via de [Appstore](#) en [Google Play](#). Voor een goed idee wat de VogelApp te bieden heeft, zie [de recensie van Adri de Groot](#) op zijn website Vogeldagboek.

De VogelApp Vogels van Nederland en België in een paar zinnen:

- ◇ *Ca 320 in Nederland en België waargenomen vogelsoorten (500+), inclusief hybriden en exoten;*
- ◇ *Geïllustreerd met meer dan 1.000 prachtige, kleurrijke foto's uit archief beeldbank AGAMI;*
- ◇ *Duidelijk de specifieke veldkenmerken per soort aangegeven;*
- ◇ *Uitgebreide tekst en informatie;*
- ◇ *Bij elke soort een mogelijkheid de vergelijkbare soorten te tonen.*

Tegen kleine vergoeding (maand- of jaarabonnement) is de VogelApp verder uit te breiden met (dit is overigens geheel vrijblijvend):

- ◇ Meer dan 800 geluiden van de 320 soorten;
- ◇ Automatische beeldherkenning (alle soorten);
- ◇ Automatische geluidsherkenning (170 soorten);
- ◇ Een video voor elke soort;
- ◇ Afbeeldingen van eieren;
- ◇ Plus een spectaculaire 3D-functie waarmee je 160 soorten vogels van alle kanten kunt bekijken, van boven en van onderen, voor- en achterkant. Leuk en leerzaam tegelijkertijd!

Vogelinformatiecentrum Texel / Natuurcentrum De Marel / Natuur Digitaal

Kikkertstraat 42

1795 AE De Cocksdorp

+31 (0) 222 316249

www.vogelinformatiecentrum.nl

www.vogelexcursiestexel.nl

www.waddenvogelfestival.nl

Blauwe kiekendief slaapplaattellingen Wierdense Veld en Haarlerberg

Seizoen 2022 — 2023

Op initiatief van Ben Koks wordt vanaf 2022-2023 een elftal simultaantellingen uitgevoerd in de belangrijkste (potentiële) gebieden met slaapplaatsen voor blauwe kiekens in Twente en Salland. Veelal de hoogvenen, alsook het heidegebied van de Sallandse Heuvelrug (SH).

blauwe kiekendiefmannen — foto's : Roel Janssen

Via Ben en Albert Oortgiesen is aan de VMO gevraagd of er ook binnen de VMO belangstelling is om aan de tellingen mee te doen. Nou dat is er zeker, binnen een mum van tijd heeft Gerrit 15 mensen bereid gevonden mee te doen. Omdat we standaard op vrijdagmiddag tellen, moesten André en Mark weer afzeggen vanwege andere verplichtingen (werk). Naast 6 VMO'rs (Roel, Ronny, Robert, Erik, Rick en Gerrit) wordt ook deelgenomen door 7 vrije vogels (Henk, Berry, Derk, Brend, Ruben, Albert en Ineke).

We zijn in het winterseizoen 2022-2023 gestart met een systematische slaapplaattelling van blauwe kiekendieven in het Wierdense Veld en op de Sallandse Heuvelrug. Meer specifiek: we tellen op 2 vaste punten rond het Huurnerveld. Daarnaast tellen we v.a. 18 november simultaan op 3 punten op de Haarlerberg (3 vanwege de onoverzichtelijke terreinsituatie (hoogteverschillen)). Vanwege meldingen van blauwe kiekens boven de Zunasche Heide is daar vanaf 2 december op de grens met het Hexel ook geteld.

Het initiatief zal de tellingen uitvoeren onder de naam "Telgroep Blk Wierdense Veld en Sallandse Heuvelrug".

Gerrit

In deze uitgave staat een boeiend artikel genaamd 'Schot in de roos voor de grauwe klauwier'.

De grauwe klauwier is een kieskeurige kostganger. Een broedpopulatie heeft een half open gebied nodig met voldoende grote insecten. Na jaren van achteruitgang neemt de soort nu weer toe als broedvogel. Zo is het voor publiek niet toegankelijke Artillerie Schietkamp (ASK) Oldebroek uitgegroeid tot een bronpopulatie die grote delen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug bedient. De grauwe klauwier neemt sinds 2003 in aantal toe als broedvogel in Nederland.

grauwe klauwier — foto: Ronald Oost

Het Bargerveen, ten zuidoosten van Emmen gelegen, was het geïsoleerde bolwerk van weleer. Inmiddels zijn er ook vitale populaties ontstaan in andere delen van Drenthe, Zuid-Limburg en op de Noord-Veluwe. Ondanks de toename is de grauwe klauwier geen soort die je zomaar op elk willekeurig heideterrein, of in ieder braamstruweel of hoogveenrestant zal tegenkomen. Een eerste vereiste voor een goede jongen productie is een continu aanbod van grote insecten. Grauwe klauwieren vangen hu prooien een voor een en brengen deze ook een voor een naar het nest. Als er alleen kleine insecten zijn raken de nestjongen ondervoed. Bij mooi weer zijn er veel insecten actief en jagen de grauwe klauwieren vooral in de open delen van hun territorium. Bij slecht weer wordt er vooral op muizen en kikkers gejaagd.

Grauwe klauwieren gedijen het beste in kleinschalige gevarieerde landschappen die rijk zijn aan landschapselementen en biodiversiteit. Als jongen in onderkoelde toestand opgroeien is de kans heel erg klein dat ze volgend jaar zelf tot broeden komen. Dit blijkt uit langjarig ringonderzoek. Uit zenderonderzoek is gebleken dat hoe zwaarder de kuikens zijn rond dag acht en bij het verlaten van het nest, des te beter de jongen in staat zijn hun ouders na het uitvliegen te volgen om gevoerd te worden. Ondervoede jongen overleven waarschijnlijk de trek naar zuidelijk Afrika niet. In het jaar 1999 waren op het ASK zeven territoria van de grauwe klauwier. Als snel bleek op basis van ringonderzoek dat het een geïsoleerde populatie betrof, waarvan broedvogels hoofdzakelijk voortkwamen uit jongen die in het gebied zelf waren groot gebracht. In 2014 werden er 25 territoria geteld. Tijdens een landelijk onderzoek bleek dat het broedsucces op het ASK niet hoger is dan in andere gebieden, zoals het Bargerveen.

Alle populaties van de grauwe klauwier vertonen mindere en betere jaren. Op droge heidevelden zijn natte jaren beter voor het broedsucces in verband met een hogere productiviteit en diversiteit van de vegetatie en hogere aantallen insecten. Het Bargerveen is een nat habitat waar regen weinig extra aan bijdraagt. In nattere jaren is het broedsucces hier minder. Het territorium van de grauwe klauwier dat ik elk jaar mag noteren, bevindt zich bij een akkertje met rondom wat nattere en droge heide met een klein grove den opstand. De zangpost is hier vaak een dode grove den. Half mei is de grauwe klauwier terug uit zuidelijk Afrika.

Henk

Uit het veld

Na het broedseizoen is het even rustig. Vanaf september begin ik met inventariseren van vogels die in het Sovon-BMP-B-gebied aanwezig zijn. Dit betreft o.a. kruisbek, zwarte specht, grote bonte specht, boomklever, boomkruiper en een enkele houtsnip. Opvallend is de grote afwezigheid van meesachtigen. Reeën zijn ook altijd mooi om waar te nemen; en af en toe zie ik aan de bosrand een hazelworm en ook wel zandhagedissen. Het heidegebied dat in het BMP-B ligt heeft elk jaar wel een groepje kramsvogels op bezoek. Helaas dit jaar niet. Een rondje Holterbroek leverde op 1 november een achttal grote zilverreigers op. Allen op één weiland. Een mooi gezicht.

Op zaterdag 26 november besloot ik naar de Sprengenberg te gaan. Hier zitten vaak honderden kramsvogels en ook de klapekster komt hier vaak voor. De weersvooruitzichten waren goed. Maar als ik om zeven uur opsta en naar buiten kijk is het mistig. "Dat trekt in de loop van de ochtend wel op" denk je dan, maar ja, op de heide aangekomen is het nog mistig. Na anderhalf uur lopen telt mijn lijstje drie soorten: gaai, merel en hoog overtrekkende kolganzen. Af en toe is er de strijd tussen de zon en de mist. De zon komt er door, laat zich even zien, maar 5 minuten later is het alweer mis(t). Toen ik om 11:15u thuiskwam was de mist verdwenen en scheen de zon. Op woensdag 30 november ging ik weer naar de Sprengenberg. Het was mooi zonnig weer en ik werd begroet door een gaai. Bovenin een eik zat een buizerd.

gaai — foto: Gij's Tjeerdsma

Een grote bonte specht klopte tegen een Amerikaanse eik. De schaapskudde stak een pad over. En even verderop vloog een groepje van tien veldleeuweriken langs mij heen. Ik genoot van het weidse uitzicht en liep even later door een mooie slenk met aan weerszijden jeneverbesstruiken. In wezen niets bijzonders, maar voor mij echter wel, want ik heb deze struik zien opgroeien. Hij is mij boven het hoofd gegroeid. Ik genoot nog even van lariks en zomereik en ging huiswaarts. Ook deze morgen nam ik geen kramsvogels waar.

De bijzonderste waarneming deed ik bij huis tijdens het schoonmaken van de nestkastjes. In de nestkast van de spreeuw (alle jonge spreeuwen zijn uitgevlogen) lag een dode gierzwaluw. Hoe deze in de nestkast en hier aan zijn eind is gekomen is voor mij nog een raadsel en raadsels zullen er in de natuur altijd wel blijven.

Henk

Welke vogelsoort werd afgebeeld in de vorige Caprimulgus?

Het was een man **Oostelijke Blonde Tapuit** - *Oenanthe melanoleuca*; Eastern Black-eared Wheatear — foto: Roel Janssen.

Gefotografeerd in mei 2022 op het Griekse eiland Karpathos in de Zuid Egeïsche zee.

Het leefgebied bestaat uit open landschap, ruig beweid gebied met her en der struiken en soms wat bomen, vaak met een stenige ondergrond. Ook in heuvelland, maar meestal lager dan 600 m boven zeeniveau. Broedt van Zuid-Italië oost tot in Kaspisch-Zeegebied en Iran; overwintert in Afrika in de Sahelzone ten zuiden van Sahara van Mali oostwaarts.

Het is een zangvogel uit de onderfamilie Saxicolinae, vroeger (en in betrekkelijk recente veldgidsen) de kleine lijsterachtigen of lijsters en tapuiten genaamd. Deze onderfamilie is nu ondergebracht bij de familie van de vliegenvangers. Dit taxon werd voorheen als conspecifiek met Westelijke Blonde Tapuit - *Oenanthe hispanica* beschouwd. Volgens het 'Biologische Soortconcept' *) kan het ook als conspecifiek worden beschouwd met Bonte Tapuit - *Oenanthe pleschanka*.

*) *Het Biologische Soort Concept (BSC) van Ernst Mayr: "Een soort is een groep populaties waarvan de individuen het potentieel hebben om onderling vruchtbare nakomelingen te produceren".*

Door BirdLife International wordt de soort niet als aparte soort beschouwd. Deze soort is 6 maal vastgesteld in Nederland (waarneming); In 1972 bij Westland, 1996 bij Veere, 2003 op Texel, 2014 bij Veere, 2015 bij Noordwijk en 2018 op Texel. Elke keer veroorzaakte deze dwaalgast voor veel opwinding onder vogelaars.

[Oostelijke Blonde Tapuit - Oenanthe melanoleuca - Waarneming.nl](#)

Geraden door Eef Janssen en Erik Busser. Eef opperde dat het mogelijk een 2e kj vogel zou kunnen zijn maar ik heb de verschillende kleden met leeftijden vergeleken in 'Het Handboek Europese vogels' van Nils van Duivendijk en ik kom op een adulte man uit.

Wie raad deze vogelsoort (uit de nieuwe wereld)?

Oplossingen vóór 15 maart inzenden naar Roel Janssen:
r.i.janssen@online.nl

Roel

Vogelwerkgroep Midden Overijssel

Bankrekening: NL62ABNA0591160706
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden Overijssel
te Nijverdal

Secretariaat: Beatrixstraat 2
7442 SC Nijverdal
Telefoon: 06-42733996

E-mail:
info@vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

Website:
www.vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

De werkgroep heeft een regionaal karakter en rekent globaal het gebied van de (voormalige) gemeenten Hellendoorn, Raalte, Rijssen-Holten, (Markelo en Goo) als haar werkgebied.

Het bestuur van de VMO bestaat uit::

Gerrit Dommerholt	voorzitter	06 11 53 94 30
Ronny Hullegie	secretaris	06 42 73 39 96
vacature	penningmeester	
Roel Janssen	bestuurslid	06 15 42 84 67
Erik Busser	bestuurslid	06 34 86 20 16

Lidmaatschap 20,- euro per jaar.

De vereniging kent ook donateurs, die de vereniging financieel ondersteunen. Donateurs krijgen een abonnement op Caprimulgus.

Meer weten over de Vogelwerkgroep Midden Overijssel of lid of donateur worden, neem dan contact op met een van de bestuursleden of verzend een e-mail.

Volg de VMO ook op Facebook en Twitter:

[Facebook](#)

[Twitter](#)

